

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до статті 392 Цивільного кодексу України щодо визнання
права власності осіб, які мають право на приватизацію майна у межах норм
безоплатної приватизації»
*(реєстр. № 10247 від 10.11.2023)**

Як зазначено в пояснювальній записці до законопроекту, його метою є встановлення законодавчої гарантії на можливість визнання права власності осіб на приватизацію майна в межах норм безоплатної приватизації в судовому порядку. На нашу думку, таке формулювання мети законопроекту є сумнівним, оскільки жодним законодавчим актом України не передбачено «право власності на приватизацію». Законодавчо визначеним і закріпленим є право власності особи на майно (стаття 316 Цивільного кодексу України) (далі – ЦК України). Приватизація державного майна та майна, що перебуває в комунальній власності, віднесена до однієї з підстав набуття права власності (стаття 345 ЦК України). Водночас право на приватизацію державного чи комунального майна також є самостійним правом особи. Зокрема, право на приватизацію земельної ділянки передбачено в частинах першій, третій, четвертій статті 116 Земельного кодексу України. Воно означає для особи можливість вибору поведінки: або скористатися процедурою приватизації для набуття права власності на земельну ділянку або не скористатися. Якщо особа не використала право на приватизацію, то вона не може вважатися власником майна, яке набувається за процедурою приватизації.

З огляду на викладене, назва законопроекту, що передбачає визнання власниками всіх, хто має право на приватизацію майна, є юридично некоректною, оскільки мати право на приватизацію і реалізувати його – не тотожні за змістом і наслідками правові можливості.

Законопроектом пропонується доповнити частину першу статті 392 ЦК України абзацом другим, що передбачає можливість пред'явлення позову про визнання права власності в порядку безоплатної приватизації, у випадках, визначених законодавством, для осіб, які мають право на приватизацію майна в межах норм безоплатної приватизації. Щодо цього необхідно зауважити, що право власності на майно визнається, якщо воно набуто на законних підставах, але не може визнаватися право власності на майно, яке не набуто і ніяким способом не набувалося.

Пропонована законопроектом норма містить формулювання «... у випадках визначених законодавством» щодо пред'явлення позову. Однак такі випадки законодавством не визначені, а законопроектом не пропонуються. У цьому контексті пропонований законопроектом абзац другий частини першої статті 392 ЦК України не відповідає принципу правової визначеності.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*